

عوامل مؤثر در جرم‌یابی سرقت خودرو در شهرستان قم

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۲/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۵/۱۰

از صفحه ۹ تا ۲۸

صیاد درویشی^۱، عبدالله هندنیانی^۲، احمد کرمی^۳

چکیده

زمینه و هدف: سرقت خودرو یکی از معضله‌های اجتماعی بوده و زمینه بروز برخی از جرائم دیگر را فراهم می‌سازد و از طرفی، یکی از دغدغه‌های کارآگاهان پلیس، بهره‌گیری صحیح از فنون جرم‌یابی برای جمع‌آوری ادله‌های انتساب و اثبات جرائم است. لذا این تحقیق با هدف شناخت عوامل مؤثر در جرم‌یابی سرقت خودرو انجام پذیرفته است.

مواد و روش‌ها: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، از نوع کمی با روش پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق را کارآگاهان پلیس آگاهی استان قم تشکیل می‌دهد که تعداد ۸۲ نفر به عنوان نمونه به صورت تصادفی ساده تعیین شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه ۲۴ سؤالی محقق ساخته بوده است که رویی ابزار به روش سوری و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ با مقدار ۰/۸۷ تعیین شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از روش‌های آمار استنباطی از جمله رگرسیون خطی و آزمون تی تک نمونه‌ای بهره گرفته شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد عوامل درون سازمانی با ۵۱/۷ درصد و عوامل برون سازمانی با ۴۳/۵ درصد و در مجموع، عوامل سازمانی با ۵۸/۳ درصد تأثیر مثبت بر جرم‌یابی سرقت خودرو در استان قم دارد. قدر مطلق مقدار آماره تی به دست آمده در تمام متغیرها نیز نشان داد با اطمینان ۹۵ درصد، فرضیه‌های پژوهش تأیید می‌شود.

نتیجه‌گیری: نتایج بیانگر این است که جهت افزایش کشف سرقت خودرو، پلیس در یک رویکرد جامع‌نگر از همه ظرفیت‌های عوامل مؤثر درون و برون سازمانی، باید بیش‌ترین بهره را ببرد و با انسجام‌بخشی بیشتر به اقدامات درون سازمانی، مطالبات خود را از سازمان‌های بیرونی در ایفای نقش مؤثر در جرم‌یابی سرقت خودرو پیگیری کند. **کلید واژه‌ها:** جرم‌یابی، سرقت خودرو، اقدامات اطلاعاتی، اقدامات عملیاتی، اقدامات آزمایشگاهی، اقدامات قضایی.

استناد: درویشی، صیاد؛ هندنیانی، عبدالله و کرمی، احمد (پاییز ۱۳۹۸). عوامل مؤثر در جرم‌یابی سرقت خودرو در شهرستان قم. فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی. ۱۴(۵۵)، صص ۲۸-۹.

۱. استادیار پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی امین، نویسنده مسئول: s49darvishi@gmail.com

۲. دانشیار امنیت ملی دانشگاه علوم انتظامی امین، Hendiani.s1343@gmil.com

۳. دانشجوی دکتری جرم‌یابی دانشگاه علوم انتظامی امین، akarami172@gmil.com

مقدمه

سرقت اتومبیل در جوانع کنونی، یکی از پدیده‌هایی است که با انواع دیگر سرقت‌ها تفاوت‌های اساسی و قابل توجهی دارد؛ چراکه اتومبیل مسروقه نه تنها با سهولت بیشتری وسیله ارتکاب جنایات تکان دهنده متعدد دیگر از جمله حمل سلاح، کالاهای قاچاق و مواد مخدر، آدم‌ربایی، تجاوز به نوامیس مردم، قتل و انتقال جسد مقتول، ارتکاب انواع سرقت‌های دیگر و اقدامات مجرمانه فساد انگیز و خلاف قانون قرار می‌گیرد، بلکه موجب سرعت عمل در اختفای جرائم دیگر نیز می‌شود. بنابراین، تردیدی نیست سرقت اتومبیل نسبت به سایر سرقت‌ها در جامعه به عنوان مادر انواع جرائم محسوب می‌شود و در حال حاضر، به عنوان یکی از جرائم شایع که دارای بیش‌ترین فراوانی وقوع در بین سایر سرقت‌ها در سطح کشور مطرح است، برای مسئولان امر و متولیان برقراری امنیت، حائز اهمیت و مخاطره‌انگیز است. به تبع آن، کشف جرم مزبور که در راستای نیل به اهداف سازمانی (حفظ امنیت، احساس امنیت، رضایت‌مندی شهروندان و مالباختگان و غیره) است، مهم‌تر جلوه می‌کند؛ چراکه کشف جرم و دستگیری مجرمان تأثیر بسزایی در کاهش آمار وقوع جرم این نوع جرائم خواهد داشت.

در بسیاری از پرونده‌های کیفری، انتساب عمل مجرمانه به اشخاص و صدور احکام عادلانه، منوط به پاسخگویی علمی به پرسش‌ها و ابهامات قضایی است (فرجیها، ۱۳۹۰، ص ۷)؛ چراکه با توجه به پیچیدگی‌های مسیر کشف جرم و لزوم تسریع کشف و تأثیر آن در کاهش میزان وقوع جرائم، در حیطه جرم‌یابی، راهکارهای علمی متعدد و متنوعی جهت کشف جرم بکار رفته و مطرح است (هندیانی، ۱۳۹۳، ص ۵). تجزیه و تحلیل آمار نشان می‌دهد تعداد قابل توجهی خودروی مسروقه علیرغم تلاش شبانه‌روزی کارآگاهان، کشف نشده و مالباختگان و ذی‌نفعان امنیتی انتظار دارند، کارآگاهان پلیس آگاهی با رویکرد جرم‌یابی به عنوان متولی اصلی و مرجع تخصصی مقابله با سارقان، علاوه بر مبارزه جدی، زمینه کشف و استرداد اموال مسروقه را در حداقل زمان ممکن فراهم کنند. بنابراین، نگاهی اجمالی به مسئولیت جرم‌یابی پلیس در برابر هر یک از نهادها و کنشگران عدالت کیفری، ضروری به نظر می‌رسد (استی کلایر^۱، ۲۰۰۲). لذا دغدغه همیشگی

1. St.Clair

کارآگاهان و متخصصان جرم‌یاب در این حوزه، همواره این بوده که علاوه بر ارتقای کشف، فاصله زمانی بین سرقت و کشف را کاهش دهند.

سرقت خودرو در استان قم یکی از انواع سرقت‌هایی است که از بیش‌ترین فراوانی برخوردار بوده و از نظر میزان رشد نرخ و تأثیرگذاری بر امنیت روانی شهروندان، از دغدغه‌های اصلی شهروندان محسوب می‌شود. در نگاه پلیسی و با رویکرد اقدامات پس از وقوع و کشف خودرو در کمترین زمان ممکن، توجه به شناسایی عوامل مؤثر بر کشف خودرو و به‌کارگیری راهکارهای علمی براساس علوم جرم‌یابی از اهمیت فراوانی برخوردار است. عواملی که ممکن است بخشی از آن در محیط داخل سازمان و برخی نیز در محیط خارج سازمان قرار داشته باشد. به هر حال، این تحقیق در پی پاسخ به این مسئله

اساسی است که چه عواملی و به چه میزان در جرم‌یابی سرقت خودرو مؤثر هستند؟

در بررسی پیشینه پژوهش حاضر، تحقیقی با این عنوان انجام پذیرفته است، اما پژوهش‌های مرتبط با موضوع، مورد مطالعه قرار گرفته که به برخی از آن‌ها به اختصار اشاره می‌شود. بابایی، کرمانی و محمدی (۱۳۹۸) در تحقیق خود تحت عنوان «نقش سامانه RFID در کشف سرقت وسائط نقلیه (خودرو و موتورسیکلت)» با جامعه آماری کارکنان پلیس آگاهی و ابزار پرسشنامه‌ای، به این نتیجه رسیدند که بین استفاده از سامانه آ.ر.ا.ف.آ.ی.دی و کشف سرقت خودرو با همبستگی ۰/۸۷۱ رابطه وجود دارد. هندیانی، یآوری بافقی، عبدی‌نژاد، عزیزی و دعاگویان (۱۳۹۷) نیز در مقاله‌ای با عنوان «هدف آسیب‌شناسی تعامل پلیس و دستگاه قضایی در فرآیند جرم‌یابی» بر مبنای مصاحبه و مشاهده مستقیم و بررسی اسنادی، به این نتیجه رسیدند که تعامل ضعیف و ناکافی پلیس و دستگاه قضایی، باعث کاهش موفقیت پلیس در کشف سریع و دقیق جرائم شده و به تبع آن، انجام تحقیقات مقدماتی و دادرسی در دستگاه قضایی با مشکلات زیادی از جمله اطلاع دادرسی مواجه می‌شود.

جوانمرد، وفادار، سندگل و الهقلی اسماعیلی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان «عوامل سازمانی مؤثر بر سرعت کشف سرقت از داخل خودرو» به این نتیجه رسیدند سه عامل سازمانی ساختار، فرهنگ و فناوری بر سرعت کشف سرقت از داخل خودرو مؤثر هستند که توجه به این متغیرها می‌تواند سرعت کشف این نوع سرقت را بهبود دهد. هندیانی و مرشدی (۱۳۹۶) نیز در مقاله‌ای با عنوان «جایگاه آینده‌پژوهی در جرم‌یابی»، نشان دادند که پلیس باید همگام با تغییرات سریع جوامع و رشد فناوری پیشرفته، خود را با شرایط و

تحولات جدید تطبیق دهد و با بنیان‌های علمی در حوزه کشف جرائم، راهی برای کشف نظام‌مند فرصت‌ها و چالش‌های حال و آینده در حوزه جرم‌یابی ارائه کند. همچنین، هندیانی و نظری منظم (۱۳۹۴) در مقاله‌ای تحت عنوان «نقش تحلیل جرائم در جرم‌یابی» به این نتیجه رسیدند که تحلیل جرائم و مطالعه نظام‌مند مشکلات ناشی از وقوع جرم و بی‌نظمی به عنوان یک ابزار تحقیقاتی و با استفاده از تجزیه و تحلیل داده‌ها و مؤلفه‌های تحلیلی باعث کمک به دستگیری مجرمان، کاهش جرائم و افزایش کشف می‌شود.

نتایج تحقیقات هندیانی و اربابی (۱۳۹۳) در مقاله «جرم‌یابی جعل اسناد» نشان داد، استفاده از فرآیندهای بررسی سیستمی و تکنیک‌های بررسی فنی و آزمایشگاهی، عامل مهم در کشف جرم محسوب می‌شود. همچنین، مؤذن‌زادگان و حمیدزاده اربابی (۱۳۹۲) در مقاله‌ای با عنوان «کاربرد انگشت‌نگاری در جرم‌یابی» به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین و قابل‌اتکاترین مدرک برای کشف حقیقت و اثبات جرم، انگشت‌نگاری است و متهم در صورتی که دلیل موجهی برای پیدایش آثار در محل صحنه جرم ارائه نکند، انتساب جرم به وی قطعی می‌شود. نتایج تحقیقات بیابانی (۱۳۹۰) نیز در مقاله‌ای تحت عنوان «جایگاه مدیریت صحنه جرم در جرم‌یابی» بیان داشت مدیریت صحنه جرم، بررسی نظام‌مند یک واقعه یا اتهام برای مشخص شدن یک حقیقت است و در جرم‌یابی بسیار مهم و تعیین‌کننده است؛ چراکه در صورت ثبت مدارک و شواهد جرم و امکان ردیابی بزهداران، تأثیر قابل توجهی در موفقیت واحدهای جرم‌یابی خواهد داشت.

ملاحظه تحقیقات گذشته نشان می‌دهد که از زوایای مختلف، موضوع جرم‌یابی از سوی محققان مورد بررسی و کنکاش قرار گرفته است، لیکن در هیچ‌کدام از تحقیقات انجام شده به عوامل مؤثر بر جرم‌یابی سرقت خودرو پرداخته نشده است. در این مطالعه، از میان عوامل مؤثر بر جرم‌یابی سرقت خودرو، برخی عوامل درون و برون سازمانی پلیس براساس مبانی نظری احصاء و نقش آن در جرم‌یابی سرقت خودرو مورد بررسی و سنجش قرار گرفته و راهکارهای افزایش سرعت در کشف خودروهای مسروقه ارائه شده است.

جرم‌یابی^۱، یکی از شاخه‌های مطالعاتی علوم جنایی - کیفری است. علوم جنایی علمی هستند که موضوع اصلی‌شان جرم است. جرم از زاویه قانون در حوزه حقوق کیفری و از زاویه اثباتی در حوزه علوم جرم‌یابی بررسی می‌شود که شامل پزشکی قانونی، روان‌شناسی قضایی و پلیس علمی است؛ مثلاً در کشف کالای قاچاق، نقش علوم جرم‌یابی در فرآیند کشف جرم قاچاق کالا و ارزش بسیار مهم و برجسته است (هندیانی و دیبانتی، ۱۳۹۲). در واقع، علوم جرم‌یابی شامل مجموعه‌ای از رشته‌های علمی، تخصصی و فنی است که به دنبال کشف جرم، جمع‌آوری ادله و مدارک فیزیکی و عینی، حفظ آثار جرم، تشخیص هویت بزهکار و راه‌های مؤثر برای پیدا کردن مجرم و دستگیری آن، اثبات جرم و همچنین تفکیک جرم از غیر جرم است (فرخی، ۱۳۹۰، ص ۳۸). به عبارت دیگر، علوم جرم‌یابی مجموعه‌ای از رشته‌های علوم و فنون است که مجموع آن را جرم‌یابی یا دانش پلیس^۲ نامیده‌اند و منظور از آن، کشف وقوع بزه، جمع‌آوری ادله، حفظ آثار جرم، تشخیص هویت بزهکار و طرق مؤثر برای پیدا کردن و دستگیری مجرم است (کی‌نیا، ۱۳۷۰، ص ۴). البته در اصطلاح جرم‌یابی و کشف علمی جرم، جرم و کیفر طوری باید آشکار شود که مقامات قضایی و مردم عادی نیز از آن اطلاع داشته باشند (اردبیلی، ۱۳۸۴، ص ۱۱۹).

جرم سرقت به‌ویژه سرقت خودرو از جمله جرائم مهم علیه اموال و مالکیت اشخاص است که از همان ابتدای پیدایش مالکیت در میان جوامع بشری به وجود آمده و معمولاً مجازات سختی هم برای مرتکبان آن در جوامع و قبایل و ادیان مختلف علی‌الخصوص دین اسلام پیش بینی شده است. سهولت سرقت اتومبیل ناشی از سهل‌انگاری مالکان، عدم به‌کارگیری وسایل ایمنی، بازدارنده و تأخیری، عدم توجه به هشدارهای متخصصان به‌ویژه پلیس، کمبود پارکینگ‌های عمومی و سایر مسائل اجتماعی و خانوادگی متأثر از مسائل مادی، روانی و عاطفی به‌ویژه سست شدن مبانی دینی و عقیدتی و اخلاقی است و مالکیت افراد را به خطر می‌اندازد (هاتفی اردکانی، ۱۳۸۴، ص ۱۵۲). بنابراین، ایمنی در برابر سرقت خودرو، مؤلفه مهمی است که این وسیله تقریباً از آن بی‌بهره است (اشنایدر لموین^۳، ۱۳۸۱، ص ۳۲) و به این دلیل اهمیت سرقت خودرو و استفاده مختلف از آن در شتاب بخشیدن به انجام سایر جرائم، می‌تواند از این مقوله به‌عنوان «مادر» انواع

1. Criminalistics
2. Policol
3. Shnider Lemoine

سرقت‌ها نام برد (هاتفی اردکانی، ۱۳۸۴، ص ۹). سارقان اتومبیل اعم از حرفه‌ای یا عادی، شگرد خاص خود را دارند، ولی در یک موضوع همه آن‌ها دارای مهارت هستند و آن سرعت عمل زیاد در باز کردن هر نوع اتومبیل با هر نوع قفلی است (قربان حسینی، ۱۳۸۱، ص ۴۵).

مأموران انتظامی و کارآگاهان پلیس آگاهی با تلاش و اقدامات بی وقفه خود، سعی در کشف خودروی مسروقه، شناسایی و دستگیری سارقان، مالخران و معرفی آن‌ها به دستگاه قضایی را دارند و کلیه اقداماتی را که در حین یا پس از وقوع جرم به منظور شناسایی، بررسی، تجزیه و تحلیل آثار دلایل جرم، شناسایی و دستگیری متهم و بازجویی از او جهت روشن شدن حقیقت، انتساب و عدم انتساب جرم به متهم و در نهایت صدور حکم توسط مقامات قضایی صورت می‌گیرد، می‌توان کشف جرم تلقی کرد (اشنایدر لیموین، ۱۳۸۱، ص ۱). جرم‌یابی سرقت خودرو، مجموعه اقدامات درون و برون سازمانی توسط پلیس است که به منظور شناسایی و دستگیری سارقان و خریداران وسائط نقلیه مسروقه و کشف اموال و استرداد آن به مالباختگان انجام می‌پذیرد. اقدامات درون‌سازمانی پلیس را می‌توان در سه مورد اقدامات اطلاعاتی، عملیاتی، آزمایشگاهی (علمی) خلاصه کرد. جرم‌یابی اقدامات اطلاعاتی، کشفی است که مبتنی بر اقدامات پنهان، غیرمحسوس و نفوذ صورت گرفته و موجب کاهش هزینه عملیات میدانی و افزایش سرعت، دقت و صحت عملیات می‌شود و مصادیق آن عبارت است از مصاحبه و بازجویی، کنترل مجرمان، بکارگیری منابع و مخبران، تعقیب و مراقبت، ابزارهای فناورانه روز اعم از سخت‌افزار و نرم‌افزار، بانک‌های اطلاعاتی (درون‌سازمانی و برون‌سازمانی) و اقدامات مخابراتی.

مصاحبه و بازجویی به عنوان یکی از فنون جمع‌آوری، دارای مزایای بی‌همتایی بوده و از ابزار کارآمد به منظور جمع‌آوری و تکمیل اطلاعات یا رسیدن به سرخ‌های مورد نیاز جهت کشف واقعیات است که می‌توان با بهره‌گیری از روش‌های متفاوت آن و متناسب با نوع اهداف، به نتایج مورد نظر رسید (خوشزاد و هاشمی، ۱۳۸۵، ص ۲۹). بازجویی به معنی اخص کلمه، عبارت است از سؤال و جواب از متهم یا مجرم با رعایت روش‌ها و فنون خاص و استماع اظهارات و دفاعیات او (ام.سی.کوی^۱، ۲۰۰۷) که بازجو با استفاده از

1. McCoy

روش‌ها و فنون مختلف بازجویی و با کمک تجهیزات فنی و علمی در جهت کسب اطلاعات لازم اقدام می‌کند (دیلان^۱، ۲۰۱۱) و مصاحبه یکی از شیوه‌های تحقیق است که به منظور تشخیص صلاحیت و کسب توانمندی‌ها و استعداد‌های اشخاص یا اطلاعات موردنظر یا تکمیل اطلاعات ناقص به صورت حضوری و شفاهی با رعایت مقررات و ضوابط انجام می‌گیرد (بیابانی، ۱۳۸۵، ص ۳۱). در اعمال کنترل و نظارت بر مجرمان حرفه‌ای نیز پلیس سعی می‌کند با جمع‌آوری اطلاعات از منابع مختلف، در خصوص نیت و اهداف مجرمانه آن‌ها با حصول و دستیابی به اشراف اطلاعاتی، نوعی پیشگیری پیش‌دستانه را اعمال کند (جمشیدیان، ۱۳۸۸، ص ۱۴).

امروزه دانش و فناوری‌های نوین گام‌های سریعی برای ورود به هزاره سوم برداشته و جامعه نیز به سرعت در حال دگرگونی است که این خود نیز موجب تغییرات نهادی در طرز تفکر و دانش کارآگاهان پلیس آگاهی می‌شود. به کارگیری ابزارهای فناورانه روز اعم از سخت‌افزار و نرم‌افزار، از جمله ابزار اصلی در تصمیم‌گیری راهبردی پلیس آگاهی بر پایه اطلاعات و به کارگیری فناوری‌های نوین در انجام مأموریت‌های محوله به شمار می‌روند (دزفولیان، ۱۳۸۵، ص ۵).

اقدامات عملیاتی نیز یکی از مؤلفه‌های اثرگذار در فرآیند کشف خودرو به شمار می‌رود. اقدام به موقع عملیاتی مانند شناسایی و دستگیری سارقان و انهدام باندهای سارقان، سرعت کشف خودرو را افزایش می‌دهد. عواملی مانند سرعت، غافلگیری، شوک، سادگی وظایف و روشن بودن آن و ایمنی کارکنان، از شاخص‌هایی موفقیت‌آمیز بودن عملیات‌های پلیس در کشف خودرو محسوب می‌شود (کارن ام هس^۲، ۱۳۸۵، ص ۴۸۸). البته چنانچه وقوع یک سرقت یا چند سرقت به جهت اهمیت وقوع آن و ارزشی که یک کالا دارد و عنصری که از وی سرقت می‌شود یا زنجیره‌ای از سرقت‌های مشابه در منطقه‌ای واقع و عواطف مردم و بانیان یک سیستم را متأثر سازد و از سویی، احساس امنیت را در جامعه به خطر اندازد، پلیس چاره‌ای به جز پی‌جویی قاعده نظام‌مند و تهیه طرح مبارزه با جرم به عنوان یک قاعده الزام‌آور نخواهد داشت (خلعتبری و خوشزاد،

1. Dylan

2. karn Mhes

۱۳۸۶، ص ۵۳). البته استفاده از نتایج یک تحلیل بر مبنای اطلاعات می‌تواند به شکل دادن کل فرآیند اقدامات عملیاتی و تصمیم‌گیری‌های مفید کمک کند (ببا^۱، ۲۰۰۵). یکی دیگر از راه‌های جرم‌یابی سرقت خودرو، بهره‌برداری از روش‌های آزمایشگاهی و بهره‌گیری از علم شیمی به روش الکترولیز (نوعی واکنش شیمیایی ناشی از عبور جریان الکتریکی) است که به جهت ظهور شماره‌های مخدوش شده به وسیله سارقان بکار می‌رود. آنالیز شیمیایی یا اسپکترومتر، آنالیز کیفی، عکس برداری و فیلم برداری به منظور مستندسازی، استفاده از مواد شیمیایی همچون محلول کلرید مس در اسید کلریک و ابزار و تجهیزات مرتبط همانند ضد رنگ^۲، ذره‌بین، میکروسکوپ، سمباده، دستگاه فرز کوچک، چراغ‌قوه مخصوص جهت انجام فعل و انفعال شیمیایی و استخراج شماره‌های اصلی محو شده توسط سارقان یا مخفی شده در زیر محل حکاکی مجدد، از جمله اقداماتی هستند که توسط کارشناسان اداره تشخیص هویت صورت می‌پذیرد (زاهدی، ۱۳۸۸، ص ۱۳۲). البته آزمایشگاه‌های جنایی باید به روشی مؤثر عمل کنند و نتایج بررسی‌های خود را بر مبنای تجزیه و تحلیل‌های علمی تری استوار سازند و علاوه بر اثربخشی باید همراه با کارایی نیز باشند (رید و اسوین^۳، ۱۹۹۷).

از آنجایی که کشف سرقت خودروی مسروقه از وظایف پلیس بوده، اما در این کشف، عوامل و دستگاه‌های برون‌سازمانی نیز نقش مهمی را ایفا کرده که از آن جمله می‌توان به نقش مهم دستگاه قضایی و میزان تعامل پلیس با دستگاه قضایی، نهادهای ارگان‌های دولتی بالأخص شهرداری و شرکت‌های سازنده خودرو اشاره کرد. سیستم عدالت کیفری (دستگاه قضایی) اعم از دادستان، بازپرس و دادیاران دادرسی عمومی و انقلاب در زمینه مبارزه با سارقان خودرو، همچنین کشف این وسیله در کنار پلیس قرار دارد. وجود رابطه کاری مؤثر با برقراری تعامل سازنده میان مراجع قضایی و مدیران و کارآگاهان پلیس به‌ویژه عوامل فعال در بخش مبارزه و کشف سرقت خودرو، می‌تواند زمینه را برای مبارزه و مقابله جدی و قانون‌مدار با سارقان و کشف مال از طریق صدور دستورات رسیدگی و قرارهای تأمینی و تحقیقی مناسب و در مواردی شدت عمل قضایی در برخورد با سارقان و خریداران اموال مسروقه یا باندهایی که به صورت حرفه‌ای عمل می‌کنند فراهم کند.

1. Boba

2. Paint Proof

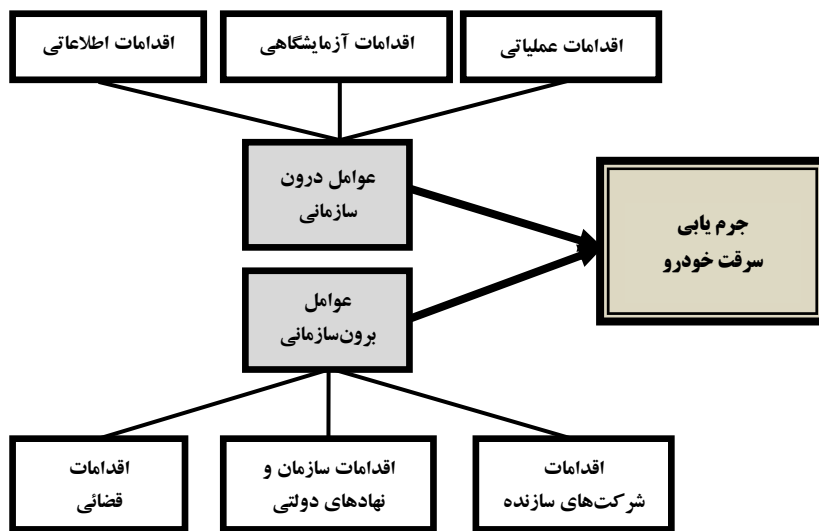
3. Reed & Swain

این مسئله می‌تواند در افزایش توانمندی کارآگاهان پلیس در انجام مصاحبه و بازجویی‌های فنی و دستگیری متهمان و به تبع آن در کشف اموال مسروقه و سایر اقدام‌های مؤثر در کشف جرم و در نهایت در کاهش آمار وقوع مؤثر باشد (وفادار و شیرمحمدی، ۱۳۸۴).

سازمان‌ها و نهادهای دولتی همان‌طور که در پیشگیری از جرم از جمله سرقت خودرو نقش عمده‌ای دارند، در کشف جرم نیز می‌توانند نقش بی‌بدیلی را ایفا کنند. در این میان نقش سازمان شهرداری یا مهندسی شهری در بین سایر سازمان‌ها و نهادهای دولتی پررنگ‌تر و با اهمیت‌تر جلوه می‌کند. با توجه به اینکه غالب خودروها در مقابل اماکن شلوغ و پرتردد، بیمارستان‌ها، بانک‌ها و غیره مورد دستبرد سارقان قرار می‌گیرند، تمامی ادارات دولتی می‌توانند با تعیین و نصب دوربین‌های مداربسته و با کیفیت، پلیس را در شناسایی و دستگیری سارقان و در نهایت کشف جرم یاری کنند. سازمان شهرداری می‌تواند با احداث پارکینگ در سطح شهر و تجهیز آن‌ها به سامانه پلاک خوان هوشمند متصل به سیستم پلیس در قسمت پذیرش و ورودی پارکینگ، نقش عمده‌ای در کشف وسائط نقلیه داشته باشد. اتاق اصناف با تعامل و همکاری دو سویه با پلیس با توجیه روسای اتحادیه‌ها و اعضای اتحادیه و اصناف به‌ویژه صنف لوازم یدکی، اوراقی، استوک فروشی‌ها و تعمیرکاران خودرو از پذیرش و خرید خودروی مسروقه خودداری و در صورت برخورد و مراجعه سارق نسبت به معرفی وی به پلیس اهتمام داشته باشند.

نقش شرکت‌های سازنده خودرو نیز در کشف خودرو قابل توجه است. زمانی که یک اتومبیل در خط تولید مسیر مراحل ساخت را به پایان رسانید، مشخصات اساسی آن در سند فروش ثبت می‌شود. تعدادی از این مشخصات عبارت است از نوع، سیستم، تیپ، رنگ و شماره آن، شماره موتور، نوع سوخت، شماره شاسی، تعداد چرخ، ظرفیت باک، مدل یا سال ساخت و غیره. بخشی از این مؤلفه‌ها به‌صورت ترکیبی از اعداد و حروف در شاسی حک یا روی پلاکت‌های فلزی به صورت استامپ شده با پرچ یا پیچ نصب می‌شود. در صورتی که این مشخصات خاص در بسیاری از اجزای بدنه و موتور و قسمت‌های جدایی‌ناپذیر خودرو حک شود، می‌تواند کارشناسان آگاهی را در کشف خودروی مسروقه یاری کند.

با توجه به مبانی نظری و مطالعه ادبیات و پیشینه تحقیق در رابطه با جرم‌یابی و ذکر برخی از عوامل درون و برون سازمانی مؤثر در کشف خودروی مسروقه، مدل مفهومی تحقیق برای نشان دادن روابط بین متغیرها به شکل ۱ ترسیم شده است.

شکل ۱ - مدل مفهومی تحقیق

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، از نوع کمی است که با روش پیمایشی انجام پذیرفته است. جامعه آماری تحقیق را افسران و کارآگاهان ادارات تخصصی مبارزه با سرقت خودرو در پلیس آگاهی استان قم و پایگاه‌های تحت پوشش تشکیل می‌دهد که براساس فرمول کوکران، تعداد ۸۲ نفر به عنوان جامعه نمونه تعیین شده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه ۲۴ سؤالی محقق ساخته بوده که به روش تصادفی ساده بین جامعه نمونه توزیع و سپس جمع‌آوری شد. روایی پرسشنامه به روش صوری زیر نظر اساتید علمی و صاحب‌نظران مجرب و پایایی آن با استفاده از تعیین ضریب آلفای کرونباخ (۰/۸۷) تعیین شد. پس از جمع‌آوری داده‌ها و استخراج و طبقه‌بندی پاسخ‌ها، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، افزون بر استفاده از آمار توصیفی، از روش‌های آمار استنباطی از جمله رگرسیون خطی، آزمون تی تک نمونه‌ای و آزمون فریدمن در بسته نرم‌افزاری SPSS بهره گرفته شد.

یافته‌های تحقیق

جدول ۱ - شاخص‌های توصیفی گروه نمونه

مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف میانگین	انحراف استاندارد	واریانس
اقدامات اطلاعاتی	۴/۸۹	٪۰/۷۱	٪۷۸۳	٪۶۱۲
اقدامات عملیاتی	۴/۰۲	٪۰/۸۴	٪۸۶۰	٪۵۳۹
اقدامات آزمایشگاهی	۴/۸۵	٪۰/۵۹	٪۴۸۲	٪۴۹۷
اقدامات قضایی	۳/۹۱	٪۰/۶۳	٪۶۸۵	٪۸۱۳
اقدامات سازمان و نهادهای دولتی	۳/۷۷	٪۰/۸۹	٪۵۳۹	٪۵۶۲
اقدامات شرکت‌های سازنده	۳/۵۴	٪۰/۷۳	٪۸۳۱	٪۷۳۱

برابر نتایج جدول ۱، بررسی شاخص‌های توصیفی عوامل مؤثر در جرم‌یابی سرقت خودرو در شهرستان قم نشان می‌دهد از نظر پاسخ‌دهندگان، عوامل سازمانی براساس میانگین به دست آمده به ترتیب شامل «اقدامات اطلاعاتی»، «اقدامات آزمایشگاهی»، و «اقدامات عملیاتی» و عوامل برون سازمانی به ترتیب شامل «اقدامات قضایی»، «اقدامات سازمان و نهادهای دولتی» و «اقدامات شرکت‌های سازنده» است.

جدول ۲ - نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای بررسی فرض نرمال بودن متغیرها

متغیر	سطح معناداری	آماره Z کولموگروف اسمیرنوف
عوامل درون سازمانی	۰/۰۷۱	۱/۰۳۹
عوامل برون سازمانی	۰/۰۵۳	۱/۰۲۱

نتایج بررسی فرض نرمال بودن متغیرها برابر جدول ۲ نشان می‌دهد، سطح معناداری متغیرهای تحقیق بیشتر از ۰/۰۵ بوده و فرضیه نرمال بودن متغیرها تأیید می‌شود. از آنجایی که توزیع متغیرها نرمال تشخیص داده شد، برای بررسی فرضیه‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها، می‌توان از روش‌های رگرسیون خطی و آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده کرد.

فرضیه اول: اقدامات درون سازمانی پلیس آگاهی قم بر جرم‌یابی سرقت خودرو در شهرستان قم تأثیر دارد.

جدول ۳ - نتایج تحلیل رگرسیون اقدامات درون سازمانی پلیس آگاهی قم

مدل	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین R^2	ضریب تعیین اصلاح شده R^2	دوربین واتسون	F	سطح معناداری
	۰/۷۳۸	۰/۵۱۷	۰/۵۰۹	۲/۱۳	۷۱/۶۳۱	۰/۰۰۰
مدل	B	میانگین خطای استاندارد	Beta	مقدار تی	سطح معناداری	مفروضه‌های هم خطی
مقدار ثابت	۲/۱۴۹	۰/۱۸۲		۱۱/۵۲۸	۰/۰۰۰	تورم واریانس VIF
اقدامات درون‌سازمانی	۰/۵۷۲	۰/۳۵	۰/۷۳۸	۱۷/۱۳۷	۰/۰۰۰	تولرنس Tolerance
						۱/۰۰۰

براساس اطلاعات جدول ۳، F مشاهده شده در سطح ۰/۰۵ معنادار بوده، بنابراین معادله رگرسیون قابل تعمیم به کل جامعه آماری بوده است. با توجه به نتایج جدول، مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۵۱۷ به دست آمده است و بدان معناست که متغیر اقدامات درون سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو به اندازه ۵۱/۷ درصد تأثیر دارد. همچنین، مقدار آزمون دوربین واتسون (در بازه ۱/۵ تا ۲/۵) به دست آمد که استقلال خطاها را نشان می‌دهد و براساس شاخص‌های هم‌خطی بودن، بین متغیرهای پیش‌بین هم‌خطی وجود نداشته و نتایج حاصل از مدل رگرسیون قابل قبول است و براساس جدول ضرایب رگرسیون، می‌توان معادله خط رگرسیون را به صورت زیر نوشت:

$$۲/۱۴۹ + \text{«عوامل درون سازمانی»} \times ۰/۷۳۸ = \text{جرم‌یابی سرقت خودرو}$$

فرضیه دوم: اقدامات برون سازمانی پلیس آگاهی قم بر جرم‌یابی سرقت خودرو در شهرستان قم تأثیر دارد.

جدول ۴- نتایج تحلیل رگرسیون اقدامات بیرون سازمانی پلیس آگاهی قم

مدل	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین R^2	ضریب تعیین اصلاح شده R^2	دوربین واتسون	F	سطح معناداری
	۰/۶۷۳	۰/۴۳۵	۰/۴۳۱	۱/۸۳	۵۹/۷۳۹	۰/۰۰۱
	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد			
مدل	B	میانگین خطای استاندارد	Beta		سطح معناداری	مفروضه‌های هم‌خطی
مقدار ثابت	۱/۸۴۹	۰/۱۹۶			تولرنس	تورم واریانس
					Tolerance	VIF
اقدامات بیرون سازمانی	۰/۴۸۲	۰/۴۸	۰/۶۷۳	۱۸/۸۳۷	۰/۰۰۰	۱۰۰۰

براساس اطلاعات جدول ۴، F مشاهده شده در سطح ۰/۰۵ معنادار بوده، بنابراین معادله رگرسیون قابل تعمیم به کل جامعه آماری بوده است. با توجه به جدول بالا مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۴۳۲ به دست آمده است و بدان معناست که متغیر اقدامات برون سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو به اندازه ۴۳/۵ درصد تأثیر دارد. همچنین، مقدار آزمون دوربین واتسون (در بازه ۱/۵ تا ۲/۵) به دست آمد که استقلال خطاها را نشان می‌دهد و براساس شاخص‌های هم‌خطی بودن، بین متغیرهای پیش‌بین،

هم‌خطی وجود نداشته و نتایج حاصل از مدل رگرسیون قابل قبول است و براساس جدول ضرایب رگرسیون، می‌توان معادله خط رگرسیون را به صورت زیر نوشت:

$$۱/۸۴۹ + \text{«عوامل بیرون سازمانی»} \times ۰/۶۷۳ = \text{جرم‌یابی سرقت خودرو}$$

فرضیه اصلی: عوامل (درون و برون) سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو تأثیر دارد.

جدول ۵- نتایج تحلیل رگرسیون عوامل سازمانی پلیس آگاهی قم

مدل	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین R ²	ضریب تعیین اصلاح شده R ²	دوربین واتسون	F	سطح معناداری
	۰/۷۱۴	۰/۵۸۳	۰/۵۷۹	۱/۹۵	۸۲/۲۸۳	۰/۰۰۰
	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد			
مدل	B	میانگین خطای استاندارد	Beta	مقدار تی	سطح معناداری	مفروضه‌های هم خطی
مقدار ثابت	۲/۳۱۷	۰/۱۵۶		۹/۸۳۹	۰/۰۰۰	تورم واریانس Tolerance VIF
عوامل سازمانی	۰/۳۹۶	۰/۰۴۱	۰/۷۱۴	۱۴/۱۹۳	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰

براساس اطلاعات جدول ۵، F مشاهده شده در سطح ۰/۰۵ معنادار بوده، بنابراین معادله رگرسیون قابل تعمیم به کل جامعه آماری بوده است. با توجه به جدول بالا، مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۵۸۳ به دست آمده است و بدان معناست که متغیر عوامل سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو به اندازه ۵۸/۳ درصد تأثیر دارد. همچنین، مقدار آزمون دوربین واتسون (در بازه ۱/۵ تا ۲/۵) به دست آمد که استقلال خطاها را نشان می‌دهد و براساس شاخص‌های هم‌خطی بودن، بین متغیرهای پیش‌بین، هم‌خطی وجود نداشته و نتایج حاصل از مدل رگرسیون قابل قبول است و براساس جدول، ضرایب رگرسیون، می‌توان معادله خط رگرسیون را به صورت زیر نوشت:

$$۲/۳۱۷ + \text{«عوامل سازمانی»} \times ۰/۷۱۴ = \text{جرم‌یابی سرقت خودرو}$$

جدول ۶ - نتایج آزمون تی تک نمونه برای متغیرهای تحقیق

متغیر	مقدار تی	درجه آزادی	مقدار معناداری	اختلاف از میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪
				کران پایین	کران بالا
اقدامات اطلاعاتی	۱۲/۲۷۳	۸۲	۰/۰۰۰	۰/۷۳۸۲۵	۰/۵۸۲۹
اقدامات عملیاتی	۹/۱۹۶	۸۲	۰/۰۰۳	۰/۱۹۸۳۴	۱/۰۲۱۵
اقدامات آزمایشگاهی	۸/۸۶۱	۸۲	۰/۰۰۰	۰/۶۸۳۴۹	۰/۴۸۲۱
اقدامات قضایی	۱۱/۰۷۹	۸۲	۰/۰۰۰	۰/۹۳۴۶۲	۱/۰۱۴۶
اقدامات سازمان‌های دولتی	۷/۰۱۳	۸۲	۰/۰۰۵	۰/۸۳۵۳۱	۰/۸۴۵۹
اقدامات شرکت‌های سازنده	۵/۷۳۹	۸۲	۰/۰۰۱	۰/۷۳۴۵۱	۱/۰۴۳۸

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد، قدر مطلق مقدار آماره تی به دست آمده در تمام متغیرها از مقدار بحرانی (۱/۹۶) بزرگ‌تر است. همچنین، هر دو کران بالا و پایین فاصله اطمینان مقداری بزرگ‌تر از صفر بوده (مثبت) و ادعای آزمون تأیید می‌شود. بنابراین، به استناد هریک از این یافته‌های آماری با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت، از نظر پاسخ‌دهندگان، عوامل درون و بیرون سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو تأثیر زیاد و مثبتی دارند.

جدول ۷ - میانگین رتبه‌های آزمون فریدمن

متغیرها	میانگین رتبه‌ها	رتبه‌بندی متغیرها
اقدامات اطلاعاتی	۳/۲۷	رتبه اول
اقدامات قضایی	۲/۹۳	رتبه دوم
اقدامات آزمایشگاهی	۲/۳۱	رتبه سوم
اقدامات عملیاتی	۲/۱۹	رتبه چهارم
اقدامات سازمان‌های دولتی	۲/۰۷	رتبه پنجم
اقدامات شرکت‌های سازنده	۱/۹۱	رتبه ششم

از آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی و شناسایی اهمیت هر یک از عوامل سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو بهره گرفته شد تا مشخص شود که در بین ابعاد بررسی شده، کدام ابعاد بیش‌ترین اهمیت را در جرم‌یابی سرقت خودرو در استان قم دارا است. برابر جدول ۷، نتایج نشان داد اقدامات اطلاعاتی دارای بیش‌ترین تأثیر و اقدامات شرکت‌های سازنده، کمترین تأثیر را در جرم‌یابی سرقت خودرو در استان قم داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش، مجموعه‌ای از عوامل سازمانی و فراسازمانی پلیس در جرم‌یابی و کشف خودرو در شهرستان قم شناسایی و میزان تأثیر آن بر کشف خودرو مورد سنجش قرار

گرفت. نتایج بررسی فرضیه اول بیانگر این است که متغیر اقدامات درون سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو به میزان $51/7$ درصد بر جرم‌یابی سرقت خودرو تأثیر دارد. به بیان دیگر، سه عامل اقدامات اطلاعاتی، اقدامات عملیاتی و اقدامات آزمایشگاهی در جرم‌یابی سرقت خودرو تأثیر مثبت دارند. همچنین، برای تشخیص اینکه کدام یک از سه متغیر ذکر شده نقش بیشتری در جرم‌یابی سرقت خودرو دارد، از آزمون فریدمن استفاده شد. بر این اساس، عوامل مرتبط با اقدامات اطلاعاتی، عوامل مرتبط با اقدامات آزمایشگاهی و عوامل مرتبط با اقدامات عملیاتی به ترتیب بیش‌ترین تأثیر را در عوامل درون سازمانی در جرم‌یابی سرقت خودرو دارند. هرچند وضعیت موجود پلیس قم از نظر عوامل سازمانی در جرم‌یابی سرقت خودرو مطلوب ارزیابی شده است، اما پلیس آگاهی قم برای رسیدن به وضعیت مطلوب باید شاخص‌های مرتبط با اقدامات اطلاعاتی، آزمایشگاهی و عملیاتی خود را بیش از گذشته تقویت کند. این نتیجه، با یافته‌های مؤذن زادگان و حمیدزاده اربابی (۱۳۹۲) و بیابانی (۱۳۹۰) در رابطه با نقش مثبت و تأثیرگذار علوم آزمایشگاهی و مدیریت صحنه‌های جرم برای به دست آوردن سرنخ‌های لازم در شناسایی سارقان خودرو همسویی دارد. از سوی دیگر، این نتیجه‌گیری را می‌توان با نتایج تحقیق بابایی و همکاران (۱۳۹۸) در استفاده از سامانه RFID برای کشف سریع وسائط نقلیه (خودرو و موتورسیکلت) و جوانمرد و همکاران (۱۳۹۷) در نقش فناوری بر سرعت کشف سرقت از داخل خودرو هماهنگ دانست.

نتایج بررسی فرضیه دوم بیانگر این است که متغیر اقدامات برون سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو به میزان $43/5$ درصد بر جرم‌یابی سرقت خودرو تأثیر دارد. به بیان دیگر، سه عامل اقدامات قضایی، اقدامات شرکت‌های سازنده خودرو و اقدامات سازمان‌های دولتی در جرم‌یابی سرقت خودرو تأثیر مثبت دارند. همچنین، برای تشخیص اینکه کدام یک از سه متغیر ذکر شده نقش بیشتری در جرم‌یابی سرقت خودرو دارد، از آزمون فریدمن استفاده شد. بر این اساس، عوامل مرتبط با اقدامات قضایی، عوامل مرتبط با اقدامات سازمان‌های دولتی و عوامل مرتبط با اقدامات شرکت‌های سازنده خودرو به ترتیب بیش‌ترین تأثیر را در عوامل برون سازمانی در جرم‌یابی سرقت خودرو دارند. این نتیجه، با یافته‌های تحقیقات هندیانی و مرشدی (۱۳۹۶) در مورد ضرورت همگامی پلیس قم با تغییرات سریع و رشد فناوری پیشرفته برای کشف نظام‌مند فرصت‌ها و چالش‌های حال و آینده در حوزه جرم‌یابی، هماهنگی دارد. همچنین، این

نتیجه‌گیری با نتایج تحقیق هندیانی و همکاران (۱۳۹۷) که تعامل ضعیف و ناکافی پلیس و دستگاه قضایی را باعث کاهش موفقیت پلیس در کشف سریع و دقیق جرائم می‌داند، همسویی دارد.

نتایج بررسی فرضیه اصلی نیز بیانگر این است که عوامل درون و برون سازمانی پلیس آگاهی قم در جرم‌یابی سرقت خودرو به میزان ۵۸/۳ درصد تأثیر دارد. یک نکته قابل ذکر اینکه، آنچه بیشتر پاسخ دهندگان در پاسخ به سؤال باز پژوهش مطرح کرده بودند، تأکید بر تقویت تعامل و افزایش نقش حمایتی دستگاه قضایی و نهادهای دولتی در فراهم کردن ظرفیت‌های محیطی و زیرساخت‌های لازم برای سرعت بخشیدن و کمک به پلیس آگاهی قم در شناسایی و کشف خودرو بود.

با توجه به نتایج تحقیق، پیشنهاد‌های زیر به منظور بهبود شاخص‌های ابعاد عوامل درون و برون سازمانی پلیس آگاهی قم برای جرم‌یابی سرقت خودرو ارائه می‌شود:

- با توجه به اینکه از بین عوامل درون سازمانی، اقدامات اطلاعاتی، بیش‌ترین تأثیر را در جرم‌یابی سرقت خودرو در بین سایر اقدامات به خود اختصاص داده است. لذا لازم است کلیه آموزش‌ها جهت تخصص‌گرایی و ارتقای توان و اشراف کارکنان در اقدامات اطلاعاتی در آموزش کارکنان پلیس آگاهی قم مستمراً مورد توجه جدی قرار گیرد.
- با توجه به اینکه اقدامات عملیاتی از عمده فعالیت‌های پلیس تخصصی آگاهی و پیشگیری است، پیشنهاد می‌شود آموزش‌های عملی در این خصوص توسط مجتمع آموزشی در پلیس‌های تخصصی (پیشگیری و آگاهی استان قم) به عوامل سرانگشتان (کارآگاهان، عوامل تجسس و افسران تحقیق) داده شود.

- براساس نتایج به دست آمده، ضعف دانش‌های علمی، فنی (آزمایشگاهی) و تجهیزاتی تأثیر بسزایی در جرم‌یابی سرقت خودرو دارد، لذا باید پلیس آگاهی قم برای رفع این نقیصه از حداکثر توان خود استفاده کرده و آموزش‌های لازم به کارشناسان بررسی صحنه جرم و کارشناسان ظهور شماره‌های اصیل داده شود و در بروز کردن تجهیزات اهتمام لازم مبذول شود.

- از بین عوامل برون سازمانی تأثیرگذار، دستگاه قضا و تعامل با مراجع قضایی بیش‌ترین تأثیر را در جرم‌یابی سرقت خودرو دارا بوده است. لذا لازم است تعامل و همکاری پلیس آگاهی استان و روسای ادارات تخصصی مبارزه با سرقت خودرو، با دستگاه قضایی استان از جمله دادستان، بازپرس‌ها و دادیاران دادرسی عمومی و انقلاب به صورت هدفمند در

دستور کار طرفین قرار گرفته و در یک فضای تعاملی از یکدیگر حمایت دو جانبه و کافی داشته باشند.

۵- با توجه به اینکه سازمان‌ها و ادارات دولتی بالأخص شهرداری بیشترین تأثیر را می‌تواند در جرم‌یابی سرقت خودرو داشته باشد، بهتر است سایر سازمان‌ها و ادارات دولتی بیشترین تعامل را با پلیس در اداره امور داشته باشند، به ویژه اینکه شهرداری در مهندسی شهری از نظریات پلیس اهل فن و متخصص سرقت بهره و استفاده لازم را ببرد.

- با بررسی دقیق، وظایف و نقش هر کدام از سازمان‌ها و نهادهای دولتی مرتبط با سرقت خودرو، از طریق تعامل با نهادها و سازمان‌های مرتبط، تشریح و تعامل پلیس با این نهادها روز به روز قوی‌تر و سازنده‌تر شود.

- با برگزاری جلسات مشترک بین پلیس آگاهی ناجا و خودروسازان و شرکت‌های تولیدی خودرویی، رفع نواقص ایمنی خودروها و همچنین بالا بردن کیفیت و ایمنی خودروها از لحاظ سرقت، اختصاص بارکد و شماره پیگیری بیشتر بر روی قطعات مخفی خودرو در دستور کار قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

در پایان، از همه کارکنان، فرماندهان و مدیران فرماندهی انتظامی استان قم که در تدوین و تکمیل هرچه بهتر این تحقیق، یاری‌گر محقق بودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

منابع فارسی

- اردبیلی، محمدعلی (۱۳۸۴). *حقوق جزای عمومی*. جلد اول. تهران: نشر میزان.

- اشنایدر، لمیوین (۱۳۸۱). *پی‌جویی قتل (یحیی افتخارزاده، مترجم)*. تهران: انتشارات زوار.

- بابایی، محسن؛ کرمانی، محمدرضا و محمدی، علی (تابستان ۱۳۹۸). نقش سامانه RFID در کشف سرقت وسائط نقلیه (خودرو و موتورسیکلت). *فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی*. ۱۴(۲)، صص ۵۱-۷۰. بازیابی از:

http://icra.jrl.police.ir/article_91585.html

- بیابانی، غلامحسین (۱۳۸۴). *فرهنگ توصیفی علوم جنایی*. تهران: انتشارات کارآگاه.

- بیابانی، غلامحسین (پاییز ۱۳۹۰). جایگاه مدیریت صحنه جرم در جرم‌یابی. *فصلنامه کارآگاه*. ۴(۱۶)، صص ۱۲۹-۱۴۰. بازیابی از: http://det.jrl.police.ir/article_10518.html
- جمشیدیان، هادی (۱۳۸۸). *اشراف اطلاعاتی* (جلد اول). تهران: انتشارات پلیس اطلاعات و امنیت عمومی ناجا. چاپ اول.
- جوانمرد، محمد؛ وفادار، حسین، سندگل، حسن و اسماعیلی، الهقلى (پاییز ۱۳۹۷). عوامل سازمانی مؤثر بر سرعت کشف سرقت از داخل خودرو. *فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی*. ۲۰(۳)، صص ۱۴۵-۱۶۳. بازیابی از: http://pok.jrl.police.ir/article_18943.html
- خلعتبری، عبدالحسین و خوشزاد، سید رضا (۱۳۸۶). *طرح‌ریزی و هدایت عملیات پی‌جویی سرقت*. تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین.
- خوشزاد، رضا و هاشمی، حیدر (۱۳۸۵). *مصاحبه و بازجویی نوین*. تهران: انتشارات ناقوس.
- زاهدی، محمدعلی (۱۳۸۸). *روش‌های کشف خودروهای سند نمره*. تهران: نشر کارآگاه.
- فرجیها، محمد (تابستان ۱۳۹۰). *مدیریت امور جرم‌یابی. فصلنامه کارآگاه*. ۴(۱۵)، صص ۶-۲۲. بازیابی از: http://det.jrl.police.ir/article_10520.html
- فرخی، منصور (بهار و تابستان ۱۳۹۰). نقش علوم جرم‌یابی در اثبات جرائم بین‌المللی. *دوفصلنامه حقوقی بین‌المللی*. ۲۸(۴۴)، صص ۲۸۳-۲۹۹. بازیابی از: http://www.cilamag.ir/article_17170.html
- قربان حسینی، علی اصغر (۱۳۸۴). *جرم‌شناسی و جرم‌یابی سرقت*. مشهد: جهاد دانشگاهی.
- کارن ام، هس (۱۳۸۵). *تحقیقات جنایی* (جلد اول) (جاوید بهرام‌زاد و هما روزرخ، مترجمان). تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین.
- کی‌نیا مهدی (۱۳۸۰). *جرم‌شناسی* (جلد اول). تهران: دانشگاه تهران.
- مودن‌زادگان، حسن علی و حمیدزاده اربابی، نجف (پاییز ۱۳۹۲). کاربرد انگشت‌نگاری در جرم‌یابی. *فصلنامه کارآگاه*. ۶(۲۴)، صص ۹۸-۱۱۵. بازیابی از: http://det.jrl.police.ir/article_10444.html
- وفادار، حسین و شیرمحمدی، مسعود (۱۳۸۴). *تأثیر فرآیند کشف سرقت داخل خودرو بر وقوع*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کشف جرائم. دانشگاه علوم انتظامی امین.
- هاتفی اردکانی، حسین (۱۳۸۴). *پی‌جویی سرقت*. تهران: دانشگاه علم انتظامی امین.

- هندیانی، عبدالله و دیانتی، عبدالله (بهار ۱۳۹۲). نقش علوم جرم‌یابی در فرآیند کشف جرم قاچاق کالا. *فصلنامه کارآگاه*. ۶(۲۲)، صص ۳۹-۶۷. بازیابی از:
http://det.jrl.police.ir/article_10457.html
- هندیانی، عبدالله و مرشدی، مسعود (پاییز ۱۳۹۶). جایگاه آینده پژوهی در جرم‌یابی. *فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی*. ۱۲(۴۷)، صص ۱۳۵-۱۵۶. بازیابی از:
http://icra.jrl.police.ir/article_18221.html
- هندیانی، عبدالله؛ حمیدزاده اربابی، نجف و دیانتی، عبدالله (بهار ۱۳۹۳). جرم‌یابی جعل اسناد. *فصلنامه کارآگاه*. ۷(۲۶)، صص ۹۳-۱۱۰. بازیابی از:
http://det.jrl.police.ir/article_10509.html
- هندیانی، عبدالله؛ یآوری بافقی، امیرحسین؛ عبدی نژاد، صالح؛ عزیزی، سودابه و دعاگویان، داود (تابستان ۱۳۹۷). آسیب‌شناسی تعامل پلیس و دستگاه قضایی در فرآیند جرم‌یابی. *فصلنامه پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی*. ۱۳(۵۰)، صص ۱۸۵-۲۰۸. بازیابی از:
http://icra.jrl.police.ir/article_18855.html

منابع انگلیسی

- Boba, Rachel (2005). *Crime Analysis and Crime Mapping*. Sage Publications. pp. 5-6.
- Dylan Kurtz (2011). *Dominance and Submission: How the Police Use Psychological Manipulation to Interrogate Citizens*.
- McCoy, Alfred (2007). *A Question of Torture: CIA Interrogation, from the Cold War to the War on Terror*. Henry Holt & Co; pp. 16-17.
- Reed, B. & Swain, J. (1997). *Public Finance Administrator*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication.
- St.Clair, J. J. (2002) *Crime Laboratory Management*. London: Academic Press.

